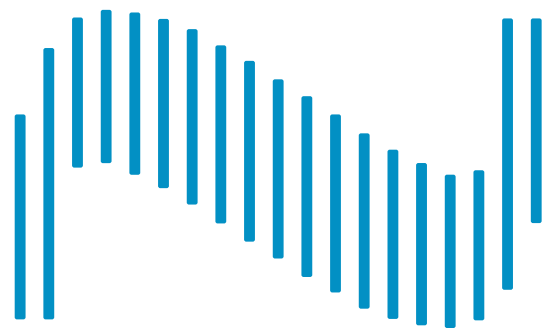

SILMAPAISTEV

Aprill 2025
Postimees

PÕLLUMAJANDUS

Eriväljaanne valmis koostöös eriprojektide ja sisuturundusosakonnaga.

**NORD
VARALIISING**

17 aastat usaldust

Ära oota paremaid aegu – loo need ise

Koostöös Nord Varaliisinguga

Küsi pakkumist:
Tõnis Ustal
5559 0454
tonis@varaliising.ee
www.varaliising.ee

**NORD
VARALIISING**
17 aastat usaldust

Loe lisaks lk 11

Kolm põhjust,
miks teha koostööd
Nord Varaliisinguga

Tegemist on ärikliendi finantseerimise teenusega. Tutvu tingimustega ja konsulteerige asjatundjaga.

Transpordikorralduse osas kogutakse samuti väga täpseid andmeid, mis tekitab küsimusi, kas see on tõesti vajalik või lihtsalt bürokraatia?

FOTOD: SHUTTERSTOCK

Tänase põllumajandussektori kriitilisem kitsaskoht tundub olevat üleliigne ja sihitu bürokraatia, mis pärsib ettevõtete igapäevast toimetulekut ning pikemas plaanis ohustab sektori jätkusuutlikkust. Eesti ettevõtjad esitavad igal aastal üle 60 000 andmerea riigile, aga mitte keegi ei tea täpselt, mis nende andmetega edasi tehakse. Pole ime, et ettevõtjad tunnevad end rohkem andmesisestajate kui tootjatena. Bürokraatia ise on muutunud väärtuseks, mitte tööriistaks paremate otsuste tegemisel.

Arutu aruandlus ja nähtamatu info – kui palju on liiga palju?

GERLI RAMLER

Majandus- ja kommunikatsiooniministeeriumi sisemine töödokument paljastas murettekitava pildi – Eestis on kokku 421 ettevõtetele suunatud aruandekohustust.

«Kõik need andmed, sisestatud erinevatesse registritesse ja andmebaasidesse, paljuski kattuvad, kuid süsteemid omavahel ei suhtle. Tulemus? Topelt- ja kolmekordsed andmesisestamised, millega kaasneb meeletu ajakulu ja frustratsioon,» nendib Eesti põllumajandus-kaubanduskoja toiduvaldkonna juht **Meeli Lindsaar**.

«Ja kui palju otsuseid on langetatud selle põhjal, et kogutud andmed näitasid midagi murettekitavat? Tõenäoliselt vähem, kui me arvame. Veel enam – paljud otsused on teh-

Meeli Lindsaar FOTO: KRÖÖT TARKMEEL

tud ilma igasuguse mõjuanalüüsita, sest «vajalikke andmeid ei olnud». Kuidas on see võimalik, kui meil on andmeid rohkem kui kunagi varem?» imestab ta.

Nähtamatu kasu, nähtav kulu

2023. aastal võeti Eestis vastu 620 uut regulatsiooni, Euroopa Liidus ligikaudu 1500. Kui pal-

jude puhul hinnati nende mõju Eesti ettevõtjale? Kui tihti otsustati eelnõu muuta, sest analüüs näitas negatiivseid tagajärgi? Lindsaare sõnul on karta, et seda juhtub harva. Ja seda mitte pahatahtlikkusest, vaid võimekuse puudusest. Lihtsalt ei suudeta kõiki neid andmeid kaardistada, siduda ja analüüsida.

Ta lisab, et põllumajandussektoris on see olukord eriti valus. «Eesti põllumajanduskaubanduskoda viis hiljuti läbi küsitluse oma liikmete seas, et selgitada välja bürokraatia mõju tootjatele. Tulemus? Jahmatav. Üks ettevõtja tunnistas, et kulutab kuus kolm täistööpäeva ainult riiklike aruannete täitmisele. Statistikaametile esitatakse 16 erinevat aruannet. Paljusid neist täidetakse iga nädal. Aga mis neist andmetest saab? Mitte keegi ei tea. Ei ettevõtja, ei kaubanduskoda, tihti isegi

Brüssel nõuab seakasvatajatelt sigade arvu detailselt esitamist alates paaritamata nooremistest kuni erinevas kaalus nuumsigadeni. Keegi ei tea, miks.

Eesti Maavara

METSAMAA & RAIEÕIGUSE OST

Usaldusväärne Ettevõte!

Üle 300 eduka tehingu aastas

Meie portfellis on maid üle Eesti

55 66 5666

info@eestimaavara.ee

www.eestimaavara.ee

mitte ametnik, kes andmeid vastu võtab.»

Millistest andmetest me räägime?

Palume Lindsaarel tuua mõned konkreetsed näited reaalsete ettevõtjate kogemustest, milliste absurdsete aruandekohustustega põllumajandustootjad silmitsi seisavad.

Veoki kasutamise deklaratsioon:

iga sõit tuleb sisestada eraldi reana koos infoga, kas veok oli tühi või täis, mis laadungiga ja kuhu see liikus. Andmete sisestamine võib võtta tunde. Kas keegi neid kasutab? Ei ole teada.

Seakasvataja andmed:

ettevõtja peab esitama sigade arvu väga detailsete kategooriate kaupa – alates paaritamata nooremistest kuni erinevas kaalus nuumsigadeni. Miks nii täpselt? Vastus ametnikult:

«Brüssel nõuab.» Aga mida Brüssel selle teadmisega teeb? Pole teada. Radoonimõõtmised tööinspektsiooni kontrolli käigus: ettevõtja pidi tellima tasulise analüüsi, et tõestada midagi, mida ta ise mõjutada ei saa. Analüüs esitati ametile – milleks, ei tea keegi.

«Kõik need juhtumid viitavad süsteemsele probleemile – andmeid kogutakse, kuid nende eesmärk on hägune. Andmed justkui kogutakse kogumise pärast, mitte selleks, et teha mõtestatud järeldusi ja parandada otsuseid,» möönab Lindsaar.

«Kellele on vaja teadmisi, mitte andmeid? Me räägime pidevalt andmepõhisest juhtimisest. Ent kui kogutud info ei liigu süsteemide vahel, ei jõua otsustajateni ega muutu teadmiseks, siis on see lihtsalt digiprügi. Igal uuel regulatsioonil või kontrollil on potentsiaal mõjutada ettevõt-

Radoonitaset inimesed hoonetes ise mõjutada ei saa, aga mõõtmine on kohustuslik.

FOTO: SHUTTERSTOCK

jaid väga otseselt – töökoormuse, kulude ja kaotatud võimaluste kaudu. Tuleb küsida: millal on viimane kord mõni Eesti või Euroopa regulatsioon muutunud sisuliselt tänu sellele, et andmed näitasid negatiivset mõju sektorile?» ütleb Lindsaar.

Kui seakasvatus on kriisis

ja vajab kiiret sekkumist, ei piisa Lindsaare sõnul aastatagustest registriandmetest. «Siis tuleb tootjalt küsida uus info – käsitsi, Exceli kaudu. Kas see ei näita ilmekalt, et isegi olemasolevad andmed pole piisavad ega ajakohased?»

Kas siin on mingi muutus võimalik? «Tundub, et lõpuks

on hakatud aru saama, et liigne bürokraatia on mitte ainult koormav, vaid ohtlik. Eesti ettevõtja ei vaja mitte rohkem andmevälju, vaid rohkem selgust – miks andmeid küsitakse, kuidas neid kasutatakse ja kuidas need aitavad kaasa paremate otsuste tegemisele.

Põllumajandus- ja toidu-

tootmise järjepidevus sõltub sellest, kui lihtne on ettevõtjal tegutseda, mitte sellest, kui põhjalikult ta iga oma sammu peab raporteerima. Kui ettevõtja peab olema samal ajal jurist, konsultant ja andmesisestaja, siis on midagi väga valesti,» sõnab Lindsaar. «Me ei vastusta andmete kogumist – vastupidi, toetame läbipaistvust ja faktipõhist otsustamist. Kuid andmetel peab olema eesmärk, otstarve ja tulemus.»

Tema sõnul on informatsiooni kogumine ilma kasutusega mitte ainult mõttetu, vaid kahjulik. «Eesti majanduskeskkond vajab selgust, lihtsust ja usaldust – mitte haldussuutlikkuse proovilepanekut iga veoki või sigade aruandega. On aeg lõpetada mõttetu topeltaruandlus ja keskenduda sellele, et olemasolevad andmed oleksid kättesaadavad, kasutatavad ja seotud. See ei ole ainult ettevõtjate, vaid kogu Eesti ühine huvi.»

Põllumajandussektori uus normaalsus on muutlikkus

Põllumajandussektori uus normaalsus on volatiilsus. Viimased kaks saagiaastat on teraviljakasvatajatele olnud rängad, peamiselt ilmastiku tõttu. Lisaks juba ületatud väljakutsetele, nagu Covid ja geopoliitilised kriisid, on praegu täiendavalt lisandunud ettearvamatu USA president Donald Trump.

SEB põllumajandussektori kliendihalduri Andrus Mägi sõnul on maailma toiduainete hinnaindeksid 2024. aasta algusest tõusnud, kuid nüüdseks tundub, et uus tasakaalupunkt on saavutatud.

Saagikust on samas mõjutanud madal, kuid mõnikord ka liialt kõrge temperatuur ning sademete vähesus. Üllatuslikult on Mägi sõnul kujunenud just

põud Baltikumis suuremaks probleemiks kui Euroopas keskmiselt: eriti paistab silma 2023. aasta, mil põuast mõjutatud pindala oli Leedus 30, Eestis 15 ja Lätis 10 protsenti, samas Euroopas keskmisena kõigest 4 protsenti.

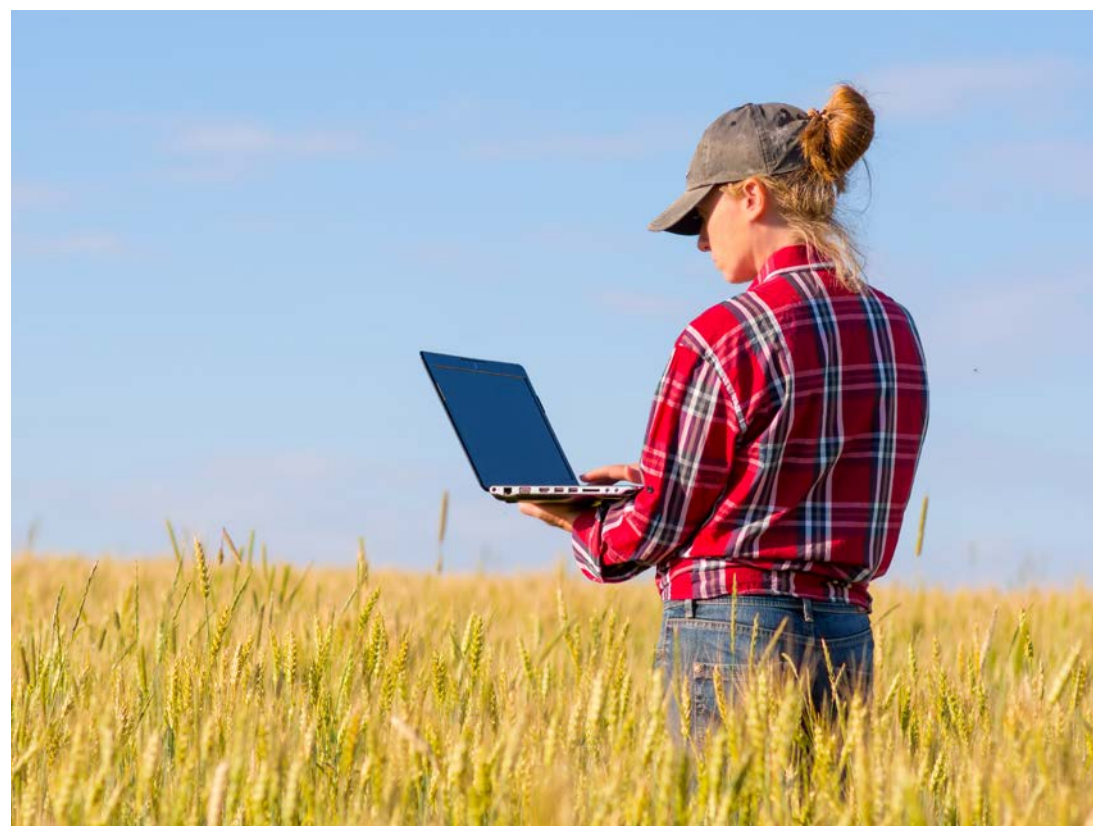
«Väljakutseid jätkub, kuid sektor on asendamatu ja toidujulgeoleku vaatest ülioluline. Tundub, et taliteravili talvitus edukalt ehk hea eeldus käesolevaks saagiaastaks on loodud,» ütleb Mägi. «Keskpikas perspektiivis võiksid siiski meie piirkonna teraviljatootjad olla eelisseisus. Tuginedes Euroopa keskkonnaagentuuri prognoosile, võiks Baltikumis nisu saagikus järgneva 30 aasta jooksul kasvada kuni kümnendiku,

samas Lõuna-Euroopas oodatakse samal perioodil märksa tagasihoidlikumat kasvu, mõnes piirkonnas sootuks langust.»

Mägi sõnul on toidujulgeoleku ja varustuskindluse olulisust näidanud nii koroonakriis kui ka sõda Ukrainas ehk see on muutunud strateegiliselt kaalukaks küsimuseks.

Baltikumi isevarustus piima ja teraviljaga on hea, ületab tarbimist, samas enamiku teiste põllumajandussaaduste arvestuslik tarbimine on suurem kui kodumaine toodang.

Eestis ulatub toorpiimaga isevarustus lausa 190 protsendini, samas kui Euroopa Liidu keskmine on 116–118 protsenti. Euroopa teravilja ekspordist

Euroopa Liidus arutatakse, et põllumehed peavad vähendama oma keskkonnajalajälge, ent teadmatust on veel palju.

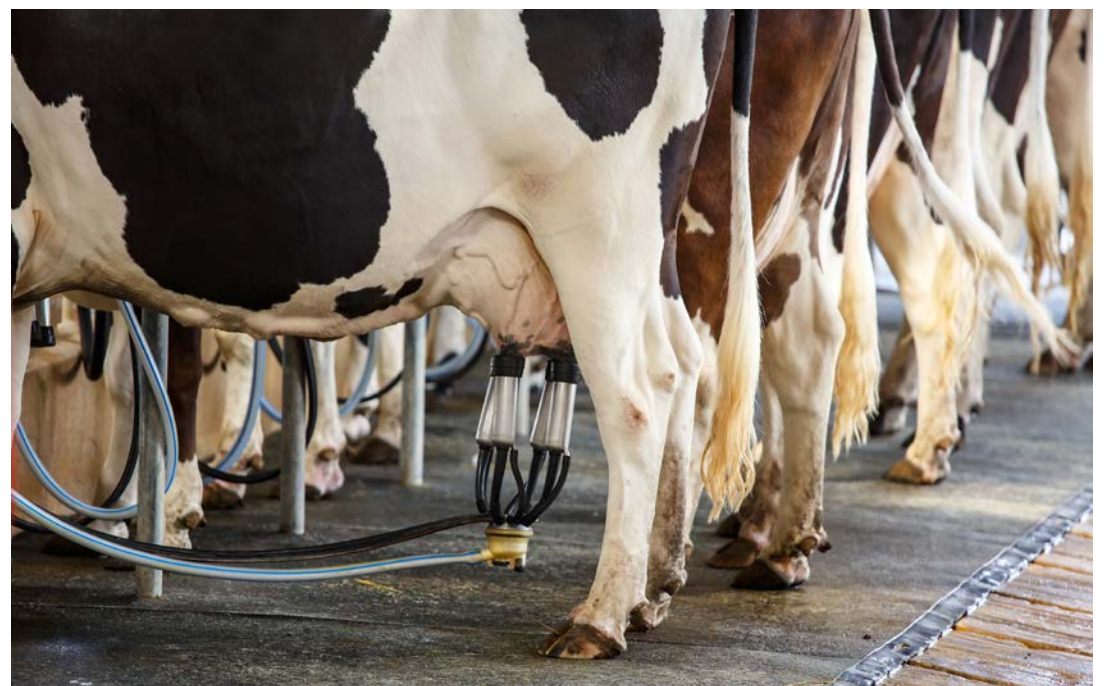
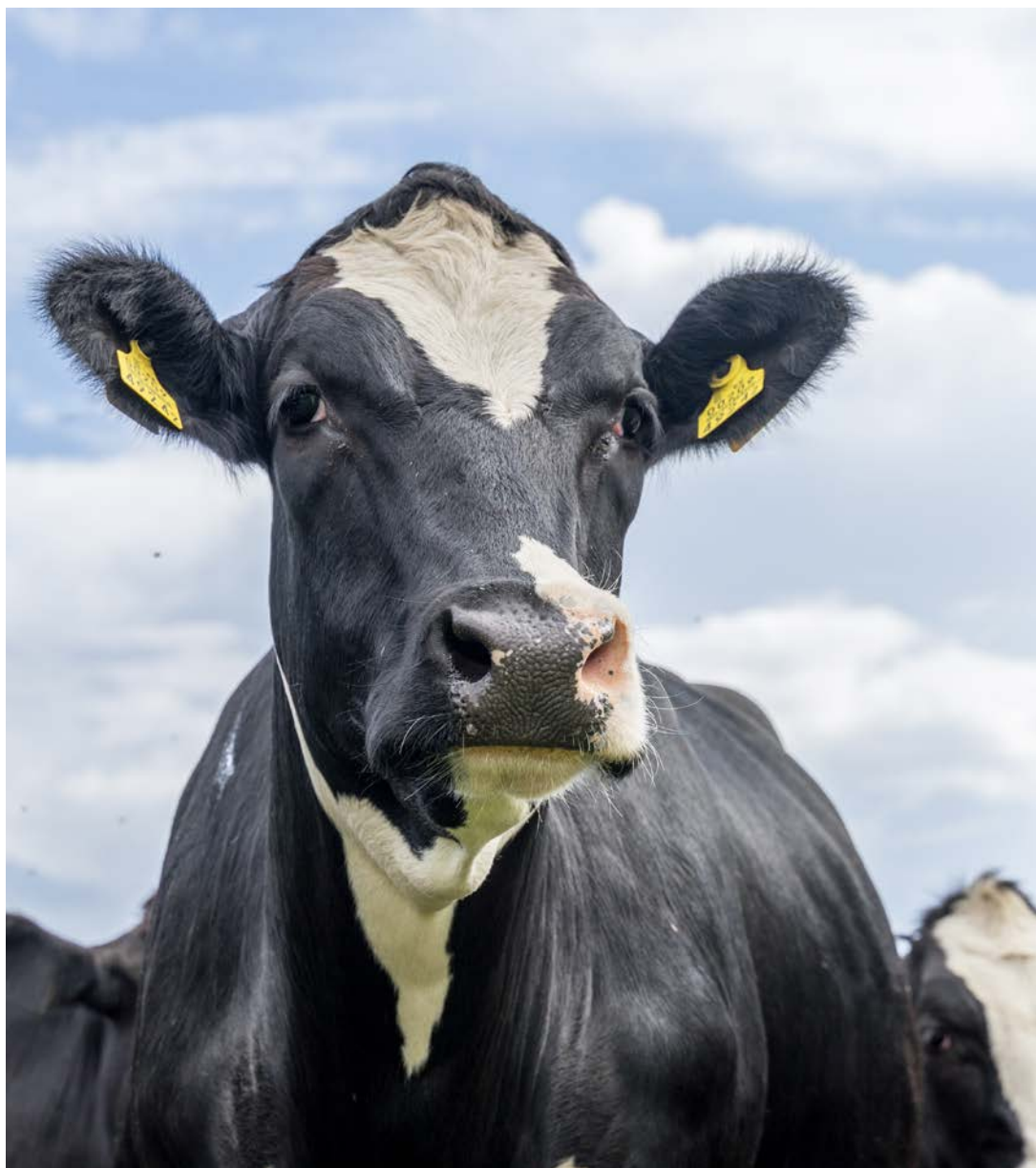
FOTOD: SHUTTERSTOCK

moodustab Baltikum 15–20 protsenti ning traditsiooniliselt on Eesti teravilja ekspordis esikohal nisu, millele järgneb oder. Suurem osa meie viljaekspordist liigub Aafrikasse.

«Jätkuvalt on fookuses rohelepe ja keskkonnateadlik majandamine. Soovitakse,

et põllumehed vähendaksid oma keskkonnajalajälge, kuid tee, kuidas selleni jõuda, on veel lahtine ning teadmatust palju. Euroopa Komisjon tegi hiljuti muudatusettepaneku, eesmärgiga vähendada nõuete keerukust väikeste ja keskmise suurusega ettevõtete

jaoks, suunates fookuse kõige suurematele osapooltele, kellel on tõenäoliselt ka kõige suurem mõju kliimale ja keskkonnale,» toob Mägi välja. «Seega võiks oodata aruandlusmahu ja bürokraatia vähenemist, kuid tegemist on alles esialgse ettepanekuga.»

Baltikumi isevarustus piima ja teraviljaga on hea, ületab tarbimist, samas enamiku teiste põllumajandussaaduste arvestuslik tarbimine on suurem kui kodumaine toodang.

AWD raider – 20 aastat sõidurõõmu!

Raider R216TC AWD Limited Edition

Soovituslik jaehind 7199 €

Soovituslik Kampaaniahind **6199 €**

-1000 €

-110 €

Rohu- ja võsalõikur 336FR
(soovituslik jaehind 709 €)
Soovituslik kampaaniahind **599 €**

-150 €

Rohu- ja võsalõikur 545FR
(soovituslik jaehind 1049 €)
Soovituslik kampaaniahind **899 €**

-100 €

Kettsaag 440 II (soovituslik jaehind 549 €)
Soovituslik kampaaniahind **449 €**

-80 €

Muruniiduk LB 251S (soovituslik jaehind 529 €)
Soovituslik kampaaniahind **449 €**

2499 €

Ostuga kaasa!

Murutraktor TS112 + järelkäru 275 (kmpl. soovituslik jaehind 2838 €)
Soovituslik kampaaniahind **2499 €**. Järelkäru 275 (väärtus 339 €)

Mittesiduvad soovituslikud kampaaniahinnad, mis sisaldavad (22%) käibemaksu. Kampaania perioodi, tingimused ja hinna määravad osalevad edasimüüjad. Pildid on illustreeriva tähendusega. Kampaania kehtib kuni 30.06.2025. Kampaania info: husqvarna.ee

Nõudlus piimatoodete turul on viimased aastad püsinud Eestis ja kogu Euroopas stabiilsena, hea väljund meie toidutootjatele on hoopis India ja Lähis-Ida riigid. Valio Eesti AS-i tegevdirektor **Maido Solovjov** möönab, et müük välisurgudel läheb kenasti, ent majanduse keerulise olukorra, ostujõu kahanemise ja väikese rahvaarvu tõttu tõenäoliselt koduturul niipea müügikasvu oodata ei ole.

Piimandussektor kasumirekordeid ei löö, samas maailma toiduvajadus kasvab

GERLI RAMLER

«S el aastal me rekordeid ei tee, aga tulemused pole ka kehvad. Anname endale aru, et toorpiima- ja energiahinnad on äärmiselt kõrged ning sellises olukorras suuri kasumeid ei teeni. Suudame siiski üpris edukalt tegutseda ja praegu võiks endale hindeks panna koolipoisi nelja,» räägib Solovjov.

Valio Eesti toodetest on välisurgudel kõige populaarsemad Parmesani ja Grana Padano juustukoopiaid, mida müüakse 25 riigis, muu hulgas Itaalias, Kreekas, Indias, Araabia Ühendemiraatides ja Kanadas. Juustud on menukad ka Lätis ja Leedus, ent peamine kasv on Solovjovi sõnul tulnud siiski müügist väljapoole Euroopat.

«Kui Eestis ja Euroopas näeme majanduse kohal süngeid murepilvi, siis India ja Lähis-Ida on heas kasvus, nende majandus õitseb ja toitu seal vajatakse. Müüme oma kaupa nii Valio kaubamärgi all kui ka valmistame meelsasti

partneritele omamärgitooteid, sest kõikidel turgudel ei ole võimalust äri enda kaubamärgile üles ehitada,» selgitab Solovjov.

Parasjagu on Valio Eestil käsil ajaloo suurimad investeeringud. Võru tootmisüksuse juurde rajatakse uus, senisest üksteist korda suurem juustutalad. Modernne hoone võimaldab hoiustada 110 000 kera kõvajuustu ja selle sammuga saab ettevõtte kolida seni suures osas Itaalias toimunud kõvajuustu järevalmimisprotsessi täielikult kodumaale. Suvel valmiv ladu läheb maksma üle seitsme miljoni euro ja aitab tööstusel kasvatada eksporti. Uuendused tehti mullu ka Valio Laeva meiereis, kus investeeriti kaks miljonit eurot kohukeste tootmisse.

Majandus on tugevas stagnatsioonis, abiks on kiired otsused

Solovjovi sõnul oleme sisene majanduses kümneaastasesse stagnatsiooniperioodi, millest kolm aastat on üle elatud ja seitse veel ees. «Seisak

ei lõppe iseenesest. Meil on kõrged elektrihinnad, millega pole kolme aasta jooksul suudetud midagi ette võtta, meil on väga kõrged valitsemiskulud, kaitsekulutused võtavad oma osa. Kogu maailm tervikuna liigub protektsionismi suunas. Ootame 1–1,5protsendilist majanduskasvu, mis suures plaanis ei muuda ju tegelikult mitte midagi! Meie ostujõud on langenud ja langeb veel kerkinud ja veelgi kerkiva tulumaksu tõttu, oodatav inflatsioon on sel aastal viie ja järgmisel aastal nelja protsendi kandis.»

Ta lisab, et selleks, et majandusseisak ei veniks veel pikemaks, peab tegema kiireid otsuseid. «Peame tegutsema, et meie elektrihind jääks pidama 50–60 euro juurde megavatt-tunni kohta, peame saama maailma kõige efektiivsema valitsuse, saavutama maksurahu ning olukorra, kus ükski roheteema ei pärsiks Eesti ettevõtete konkurentsivõimet. Kui USA võitleb oma jooksevkonto üle, et soodustada kodumaist kaupa,

Maido Solovjov

FOTOD: JAKE FERRA

BALTIC VIANCO

PÖLLUMAJANDUSLOOMADEGA KAUPLEMINE

Euroopa Liidu sisene eksport import & Eesti siseturg
sh tõuloomade vahendamine, nuuma- ja tapaloomade ost

PÖLLUMAJANDUSLOOMADE TRANSPORDITEENUS

Baltic Vianco Trading OÜ
Sänna küla, Rõuge vald, 66710 Võrumaa
+372 786 0228
info@balticvianco.ee
www.balticvianco.ee

swissgenetics

siis meil on aeg pöörduda Euroopa poole erisuse küsimusega Eesti elektritootmise kohta ja esitada palve, et saaksime veel mõnda aega kasutada põlevkivi. Kipume oma väikese majandusega ujuma vastuoolu, ent vaja oleks liikuda päri voolu ja kiiresti. Muidu meie majandus õitsele ei puhke. Samas on meie toidutootjatel häid võimalusi, sest rahvaarv maailmas tervikuna kasvab, samuti suureneb kaloraaž inimese kohta, mistõttu on toitu vaja praegu ja tulevikus.»

Arvestatav osa Eesti piimast ja piimatoodetest läheb ekspordiks

Eesti Põllumajandusloomade Jõudluskontrolli AS-i (EPJ) andmetel oli jõudluskontrollialuste lehmade 2024. aasta keskmine piimatoodang 11 647 kilogrammi. Võrreldes 2023. aastaga suurenes piimatoodang 533 kilogrammi. Kokku on piima kogus viimase kümneni jooksul suurenenud enam kui veerandi võrra.

Statistikaameti andmetel osteti 2024. aastal põllumajandustootjatele kokku 908 600 tonni piima, mis on kuus protsenti rohkem kui aasta varem. Tonni piima keskmine kokkuostuhind oli 2023. aastaga võrreldes üks protsent madalam ehk 431,76 eurot tonni eest. Kokku maksti põllumeestele piima eest üle 392 miljoni euro. Kuna piimatoodang moodustab umbes veerandi Eesti põllumajandustoodangu väärtusest, mõjutab see märgatavalt Eesti põllumajandustootjate majandusseisu.

Eelmise aasta alguses oli piima keskmine kokkuostu-

hind 425,87 eurot tonni eest. Suvel oli hind tavapäraselt madalam, kuid alates juulist on see pidevalt tõusnud. 2024. aasta detsembris maksti piimatootjatele piima tonni eest juba keskmiselt 480,22 eurot.

Eesti piima kokkuostuhind sarnaneb Euroopa Liidu riikide suundumusele ja sõltub suuresti olukorrast välisriikide nõudlusest, kuna arvestatav osa Eesti piimast ja piimatoodetest läheb ekspordiks. 2024. aasta detsembri

Euroopa Liidu riikide keskmine piima kokkuostuhind oli prognoositavalt 537,4 eurot tonni eest. Eesti piima kokkuostuhind oli 11 protsenti madalam.

Statistikaameti esialgsel andmetel toodeti 2024. aastal piimast kokku 247 500 tonni piimatootet, sealhulgas 109 800 tonni joogipiima, 64 800 tonni juustu ja kohupiima, 35 700 tonni hapendatud piimatootet ning 3600 tonni võitootet.

EESTI PARIM PIIMATOODE 2025

on OÜ Nordic Milk toodetud vähendatud suhkruga ja laktoosivaba Tere kohuke. Uues kohukeses on 30 protsenti vähem suhkrut ning see sobib laktoositalumatusega inimestele.

Eesti Toiduainetööstuse Liidu eestvedamisel toimuvale konkursile esitasid 67 kodumaist tootjat kokku 155 toodet, piimatoodetest osales 11 toodet. Eesti parima toiduaine konkurss sai alguse 1994. aastal ning toimus tänava 31. korda.

LUMBAR

ENERGY WOOD

Hakkepuidu tootmine ja müük
Virnastatud võsa ja raidmete ost
Metsa- ja põllumaa kinnistute ost
Kasvava võsa ja lepikeute raieõiguse ost

Lääne- ja Pärnumaa:
Tiit Kuropatkin
(+372) 56241997
tiit@lumbar.ee

Harjumaa ja Kesk-Eesti:
Peeter Parik
(+372) 53569290
peeter@lumbar.ee

Lumbar OÜ, Tehnika 15, Paikuse alev, Pärnu 86602
tel: 5690 9586 info@lumbar.ee www.lumbar.ee

Enimmüüdud lüpsirobot maailmas!
Lely Astronaut A5

“Rohkem piima, vähem tööd”

Tööjõud, millelt pole vaja maksta tööjõumakse
 Põllumajandussektoris on üha keerulisem leida inimesi, kes oleks motiveeritud farmitööd tegema, kuid loomad vajavad siiski hooldamist. Üheks valupunktiks on lehmade lüpsmine. Võta appi robotlüpsisüsteem Lely Astronaut A5.

Nutikas karjakasvatus on Sinu valik

Põllumajandusettevõtete jätkusuutlikkus sõltub suuresti tootmise efektiivsusest, finantsvõimekusest ja investeringute ajastusest. Eestis on haritava maa hind viimase kümne aastaga kolmekordistunud. Tulenevalt piirkonnast jääb praegu viljaka põllumaa hektari hind vahemikku 6000–9000 eurot.

Põllumajanduses on paraku eelistatud seisus suured tootjad

GERLI RAMLER

«**U**ute tootjate sisenemine sektoris on äärmiselt keeruline, kuna eeldab suuri investeeringuid ja pikk tasuvusaeg pigem heidutab. Kui osta näiteks hektar põllumaad maksumusega 8000 eurot ja kasvatada seal teravilja, oleks maa tasuvusaeg keskmiselt 25 aastat,» ütleb SEB põllumajandussektori kliendihaldur **Andrus Mägi**. «Nii näeme selles sektoris arvatavasti ka tulevikus pigem konsolideerumist, kuna suurte tootjate kasumlikkus, likviidsus ja kapitaliseeritus on selgelt paremas seisus kui väiksematel.»

Mägi nendib, et Baltikumi põllumajandussektor paistab silma kohanemisevõime poolest. «Eestis on viimase 20 aasta jooksul saagikusunäitajad oluliselt tõusnud ning piimatootmises oleme väljalüpsis Euroopa absoluutses tipus. Selle saavutamiseks on tehtud suuri investeeringuid, kuid siiski mõjutab sektori käekäiku jätkuvalt enim ilmastik ja turuhindade kõikumine, kuna põllumees on turul hinnavõtja, mitte kujundaja.»

Ta lisab, et SEB jaoks on põllumajandussektor olnud läbi aastate üks strateegilisi valdkondi: hinnatakse kõrgelt põllumeeste rolli Eesti majanduses ja ollakse jätkuvalt pühendunud sektori toetamisele ka keerulistel aegadel. SEB eesmärk on olla klientidele lähedal, pakkuda personaalset nõu ja aidata leida lahendusi, et liikuda edasi hoolimata keerulisest eelmisest aastast.

Laenu antakse nii tehnika, põllumaa kui hooaj tööde tarbeks

«Finantseerimisel lähtume jätkuvalt läbimõeldud ja jätkusuutlikust lähenemisest – peamine kriteerium on ettevõtte rahavoog ja selle katvus laenuteeninduseks. Näitajad, mida hindame, on näiteks võlateenindamise kattekordaja üle 1,2 ning võlakohustuste ja EBITDA (*Earnings before interest, taxes, depreciation, and amortization* ehk kasum enne intresse, makse ja kulumit – toim) suhe kuni viis korda. Alles seejärel vaatame tagatist, millega meie põllumajandusklientidel reeglina probleeme pole,» selgitab Mägi.

«Aga hindame ka pehmemaid näitajaid, näiteks soovitage, et ettevõtte oleks vähemalt sada hektarit maad kasutuses, millest vähemalt 30 protsenti võiks olla omandis,» sõnab Mägi.

Hea näide praktilisest toetusest on SEB Liisingu erikampaania, millega ollakse juba mitu aastat pakkunud põllumajandusettevõtetele turutingimustest soodsamat intressi. Kampaania jätkub ka tänava

On põhjust olla positiivne, sest selle aasta talviljakülv õnnestus hästi ja talv oli põllumehe poolel.

FOTO: SHUTTERSTOCK

Andrus Mägi

FOTO: SEB

Lehar Kütt

FOTO: ARDO KALJUVEE

ning liisingu intressi pakutakse tasemel EU6 + 1,45 protsenti. Mägi täpsustab, et kliendid on erinevad, seega lähenetakse paindlikult ja leitakse lahendus vastavalt kliendi soovidele ja võimalustele.

Coop Panga ärikliendi finantseerimise juht **Lehar Kütt** lisab, et kodumaine Coop Pank pakub kohalikele põllumajandusettevõtetele mitmeid finantseerimislahendusi. Muu hulgas hõlbustavad need sektorigute tegemist ja aitavad katta hooajalisi kulutusi.

Näiteks tavapäraste ärilaeade kõrval pakub pank põllumajandusettevõtjatele suunatud hooajaliste tööde laenu, mis on mõeldud hooajalisusest tingitud tööde korraldamiseks. Sellist laenu saab põllumees kasutada näiteks vajalike kulutuste tegemiseks hooaja alguses ja tagasimaksed teha alles sügisel saagi müügist saadava tuluga.

Coop Pank väljastab äri-

laene alates 50 000 eurost ja tagasimaksegraafikud võivad jääda vahemikku üks aasta kuni 30 aastat. Lühema perioodiga laenu on enamasti käibelaenu ja pikemad näiteks põllumaade ostulaenu. Kuigi Coop Pank keskendub liisingifinantseerimisel eelkõige sõidukitele, pakutakse liisingut ka põllumajandustehnika soetamiseks alates 30 000 eurost. Nii saab lihtsalt soetada põlluhulgas hõlbustavad need sektorigute tegemist ja aitavad katta hooajalisi kulutusi.

Investeeringus on kahanenud

«Tähtis on olla usaldusväärne partner ka muutlikes oludes – toeks, nõuandjaks ja arengu võimaldajaks,» ütleb Mägi. «Üldine meeleolu on sel aastal ettevaatlikult optimistlik. Isiklikult olen selleks aastaks positiivselt häälestatud, sest

talviljakülv õnnestus hästi ja talv oli põllumehe poolel. Kui ilmakaardid väga ei pöördunud, on hea eeldus saada korralikku saaki. Meie põllumeeste toodang on kvaliteetne ja hinnatud. Turg on olemas, küsimus on pigem selles, kuidas keerulisest perioodist edasi liikuda.»

Samas on tema sõnul tõsi, et viimased kaks aastat teraviljakasvatuses on investeerimisjulgust tagasi tõmmanud. «Investeeringuotsuseid kaalutakse pikemalt ja ollakse pigem äraootaval seisukohal. Kui varem vahetati põllumajandustehnikat viie aasta järel välja, siis nüüd kasutatakse olemasolevat kauem ja otsitakse võimalusi pikendada seadmete kasutusiga. See näitab, et põllumehed on paindlikud ja kohanemisevõimelised, kuid investeerimisotsustes ollakse praegu selgelt konservatiivsemad.»

Mägi mõonab, et muutustega kohanemine nõuab paind-

likkust ning teadlikku ja tarka juhtimist. «Ilmastikuolud, toidujulgeolek, rohelepe ja keskkonnateadlik tootmine on võtmeteemad, millega tuleb arvestada. Ehkki väljakutseid jätkub, oleme tuleviku osas optimistlikud, sest meie põllumeeste edumeelsus, kohanemisevõime ja innovaatilisus sisendab usku, et sektor säilitab oma tähtsuse ja jätkusuutlikkuse ka muutuv keskkonnas.»

«Vaadates turuülest statistikat, siis näeme, et eelmisel aastal langes põllumajandustehnika liisingifinantseerimine 23 protsenti ja kerge langus toimus ka Coop Panga põllumajandustehnika liisinguportfellis,» toob Kütt välja. «Sellest võib järeldada, et põllumeestel ei ole praegu just parimad ajad.»

Põllumajanduses käib põlvkonn vahetus

Üks põhjus, miks viimastel aastatel on põllumajandussektoris investeringud vähene-

nud, peitub Küti sõnul üldises intressikeskkonnas: möödunud aastal püsis euribor veel kõrge, mis tegi laenamise kalliks ning sellele lisandus veel üle-eelmise aasta kehv saak, mis vähendas põllumeeste võimekust uusi investeeringuid teha. Käesoleval aastal on euribor küll tunduvalt alanenud, mis parandab sektori laenuteenindusvõimekust, samas on veel teadmata USA algatatud tollisõja ja mõju kohalikele majandusele.

Samuti käib põllumajandussektoris põlvkonn vahetus. «Noored võtavad vanematelt juhtimise üle ning on usinad rakendama tootmise efektiivsuseks tänapäevaseid teadmisi ja tehnoloogiaid. Samas tuleb neil rinda pista ilmastikust tulenevate probleemidega ja järjest rangemaks muutuvate kliimanõuetega, mis mõjutavad juhtimisotsuseid ja strateegiaid laiemalt,» räägib Kütt.

Lisaks põlvkondade vahetusele paistab tema sõnul silma ka põllumajandussektori üldine konsolideerumine: suuremad ettevõtted ostavad väiksemaid üles. «Kui turul jäävad domineerima üksikud suured ettevõtted, väheneb sektoris konkurents, sest suuremad ettevõtted suudavad määrata hindu, mõjutada turutingimusi ning suruda väiksemad tootjad turult välja. See omakorda võib kaasa tuua kõrgemad hinnad tarbijatele ja raskendada kohalike töötajate olukorda, kelle sõltuvus üksikutest tarnijatest suureneb.»

Loomakasvatus on põnev ja uuenduslik valdkond, mis pakub rohkelt karjäärivõimalusi alates teadusest, tehnoloogiast ja juhtimisest kuni loomade kasvatamise ja hooldamiseni. Uurisime kahe õppeasutuse näitel, millele loomakasvatuse õpe keskendub.

Loomakasvatuse eriala pakub mitmekesist karjääri

KAREN SCHMIDT

«Kümne aasta eest poleks keegi osanud uneski näha, et loomakasvatus teeb sellise tehnoloogilise hüppe,» ütleb Olustvere teenindus- ja majanduskooli (TMK) loomakasvatuse eriala õpetaja **Marika Oesalg** ja nendib, et praegu on üsna tavapärane, et lüpsi teeb ära robot ja looma kõrvas või kaelas olev andur annab infot selle kohta, kui hästi loom mäletseb või milline on tema tervislik seisund. «See kõik on hiiglama paeluv ja praegu on huvitav aeg olla loomakasvataja,» tõdeb Oesalg.

FOTO: ERAKOGU

«Praegu on huvitav aeg olla loomakasvataja.»

Marika Oesalg, Olustvere teenindus- ja majanduskooli loomakasvatuse eriala õpetaja

Ka Eesti maaülikooli loomakasvatuse eriala õppekavade juht **Ragnar Leming** peab loomakasvatust mitmekesiseks erialaks. Küsid, kellele õpe kõige paremini sobib, arvab ta, et kindlasti võiks olla sees nn loomaarmastuse pisik ja lisaks vähemalt esialgne visioon, milisel suunal tulevikus tegutseda.

Asjaarmastajast spetsialistini

Olustveres saab loomakasvatust õppida nii pärast põhikooli kutseõppe tasemel kui ka täiskasvanutele suunatud sessioonõppe formaadis. Oesalg sõnul on huvi mõlema õppe-suuna vastu suur. «Kutseõppesse asub igal aastal õppima ligi 60 õppurit ja täiskasvanuõppes alustab keskmiselt 20 loomakasvatushuvilist.»

Kui kutseõppes omandab noor põllumajandustöötaja

algteadmised ja seejärel valib, kas teeb kutseeksami taime- või loomakasvatuse erialal, siis täiskasvanuõppes on kaks suunda – veise- ja lambakasvatus. Samuti saab edasi minna tootja taseme jätkuõppesse. Oesalg sõnul on õppurite ridades nii neid, kes on juba aastaid loomakasvatustes tegutsenud ja nüüd vanematelt talu üle võtavad, aga ka täiesti muu erialase taustaga õppureid.

Maaülikoolis pole loomakasvatust vastuvõtustatistika põhjal küll populaarseimate erialade seas, ent huvipuuduse üle kurta ei saa. «Igal aastal võetakse vastu 20 tudengit ja konkurss on olnud keskmiselt 4,8 tudengit ühele kohale,» räägib Leming. Möödunud aastast tuleb kandideerijatel esitada motiivatsioonikiri, mille eesmärk on välja sõeluda noored, kel eriala vastu tõsine huvi.

Õppima tulakse enamasti pärast gümnaasiumi, aga ka kutsehariduskeskustest ja täpselt samamoodi nagu Olustveres on maaülikooliski õppurite taust kirju. «On neid, kes alustavad täiesti puhtalt lehelt, ja neid, kes on maast madalast koos vanematega loomade keskel toimetanud.»

Käed-külge-lähenemine

Olustveres on loomakasvatuse õppe fookuses loomade heaolu, keskkonnasäästlik majandamine ja hea põllumajandustava järgimine, ent suur osa on praktilisel õppel. «Koolis meil pole lüpsilehma, lihaveist või uue põlvkonna lüpsirobotit,» märgib Oesalg. Just seetõttu tehakse tihedat koostööd põllumajandusettevõtete ja

Mangeni PM-i suurfarmi loomakasvatust juht ja loomakasvatuse eriala vilistlane Mikhail Morgunov näitas maaülikooli tudengitele oma farmi ja rääkis igapäevatööst.

FOTO: EESTI MAAÜLIKOO

kutseorganisatsioonide spetsialistidega, kes toovad uusima teadmise õppuriteni ja võimaldavad ettevõtetes praktikal käia.

Oesalg arvates peab tänapäeva loomakasvataja olema justkui IT-spetsialist. «Üks peamisi oskusi on digipädevus ja võime andmeid analüüsida,» selgitab ta. Näiteks saab piimaanalüüside põhjal otsustada, kuidas farmi tootlikkust suurendada.

Maaülikooli loomakasvatuse õppe põhisuunad on põllumajandusloomade ja -lindude aretus ning geneetika, loomade söödad ja söötmine ning loomade heaolu ja pidamine. Ka saavad tudengid teadmisi keskkonnakaitsest, maaettevõtlusest, põllumajandusökonoomikast ja loomakasvatuse ettevõtte majandamisest tervikuna, ent tegelikult on valik märksa laiem.

«Konkreetne suund sõltub tudengi huvidest ja spetsialiseerumine toimub lõputöö koosta-

mise käigus,» selgitab Leming ja lisab, et õpinguid on võimalik jätkata ka magistriõppes.

Uurides, kas ja kuidas on tulnud õppe sisu kohendada muutuste järgi põllumajandussektoris või tulenevalt uue tehnoloogia kasutuselevõttust, tõdeb Leming, et see on nende jaoks tähtis ja väljakutseid pakkuv teema. Näiteks hiljuti renoveeriti maaülikooli katsefarm ja paigaldati sinna uusim loomakasvatuse tehnoloogia. «Loomakasvatuse tehnoloogia muutub nii kiiresti. Ideaalis

«Paljudel tudengitel on töökoht enne lõpetamist juba olemas.»

Ragnar Leming, Eesti maaülikooli loomakasvatuse eriala õppekavade juht

oleks mõne aja möödudes neid uuendusi jälle vaja teha, ent nõnda suurte investeeringute tegemine ja sedavõrd sageli käib ülikoolile üle jõu ja tõtt-öelda puudub selleks ka vajadus,» selgitab Leming ja peab sarnaselt Oesalgaga eeskätt tähtsaks

oskust andmeid tõlgendada ja otsuseid teha. Lisaks teevad maaülikooli õppejõud ja teadlased tihedat koostööd loomakasvatuse ettevõtetega, pakkudes tudengitele praktikakohti ja võimalust käia uusima tehnoloogiaga kohapeal tutvumas. Samuti osalevad õppejõud teadusuuringutes, tänu millele on maaülikooli õppekavad teaduspõhised.

Nii Oesalg kui ka Leming peavad loomakasvatuse eriala lõpetanu karjäärivõimalusi väga laiaks ja nendivad, et haritud loomakasvatuse spetsialist on tööturul nõutud. «Meie poole pöörduvad ettevõtted, kes soovivad tudengeid enda juurde tööle. Paljudel tudengitel on töökoht enne lõpetamist juba olemas,» nimetab Leming.

Oesalg tõdeb, et kutseõppe baasil õppija saab Olustverest head põllumajanduse baasteadmised ja tehnilised oskused, mille pinnalt on palju võimalusi edasi õppida. Täiskasvanuõppe vilistlaste seas on palju neid, kes on juba ise ettevõtjad. «Sedasi need loomakasvatust juhivad ja aasta põllumehed sünnivad,» ütleb Oesalg innustavalt lõpetuseks.

**Lisaks Olustvere TMK-le ja Eesti maaülikoolile saab loomakasvatust õppida Järvamaa kutsehariduskeskuses.*

VILISTLASTE KOGEMUSED

Kristjan Jürisalu, Olustvere TMK loomakasvatuse eriala vilistlane

Kuna enne õpingute alustamist olin lihaveisekasvatusega tegeleenud pea kümme aastat, oli teadmiste- ja kogemustepagas võrdlemisi suur. Kõige kasulikumaks osutusid teadmised vasikate haigustest, nende ravimisest ja ennetamisest, ent suurimaks väärtuseks pean õpingukaaslasti, kellega oli põnev praktikaid ja kogemusi jagada.

Praegu olen Aruvalla Agro lihaveisefarmi omanik ja juhataja ning ühtlasi tegev Eesti Lihaveisekasvatavate Seltsi juhatuses, mistõttu on mul võimalus sektorit seestpoolt näha. Aruvalla Agros tegelen söödavarumise, dokumentide täitmise, igapäevase söötmise ja

kõige muuga, mis seotud lihaveise farmi juhtimisega. Praegu käib kiire poegimisaeg, mis tähendab, et loomi tuleb käia paar korda öö jooksul kontrollimas ja vajadusel aidata.

Sektor seisab silmitsi probleemidega, näiteks suu- ja sõrataud ning sinikeel, mis praegu Euroopas levivad. Samuti keskkonnamõjud, loomade heaolu ja toidutootmise jätkusuutlikkus. Eestis on suured mured aina karmistuvad loomapidamisnõuded ja suurenevad sisendite hinnad, samuti riigi vähene toetus ja sektorite ebavõrdsus. Hoollimata kõigest pakub valdkond rohkelt arenguvõimalusi. Meiegi plaanime karja

Kristjan Jürisalu FOTO: ERAKOGU

suurendada ja olla tõuaretusega nii Eestis kui mujal Euroopas pildis ja praktiseerida uuenduslikke loomakasvatuse meetodeid.

Ragne Liigia Hiir, Eesti maaülikooli loomakasvatuse eriala vilistlane

Töötan Maag Agros söötmisspetsialistina. Minu ülesanne on tagada loomade kvaliteetne ja tasakaalustatud söötmine: hoolitsen kõige eest, mis puudutab sööda tootmist ja söötmist farmides – alates retseptide ja skeemide koostamisest ja sööda kvaliteedikontrollist kuni praktilise söötmise kontrollimise ja töötajate juhendamiseni farmides.

Kuigi Eesti maaülikooli õpingutes oli suur rõhk piimaveisekasvatusel ning sea- ja linnukasvatuse valdkonnas on tulnud töö

käigus palju juurde õppida, siis olen kaasa võtnud väärtusliku oskuse olla allikakriitiline ja läheneda probleemidele justkui teaduslikele küsimustele eelarvamusteta ja tasakaalustatult.

Plaanin jätkata tööd Maag Agros, areneda ja kasvada spetsialistina sea- ja linnukasvatuse valdkonnas. Lisaks jätkan koos kolleegidega tööd loomakasvatuse tudengitega, et avada õppijatele seakasvatuse maailma ja mitmekesisista loomakasvatuse

Ragne Liigia Hiir FOTO: ERAKOGU

Olustvere TMK õppurite praktiline õpe osaiühingu Kehtna Mõis vasikalaudas.

FOTO: MARIKA OESALG

Põllumajanduse registrite ja informatsiooni ameti (PRIA) toetuste abil on ettevõtjad juba 25 aastat parandanud oma tulemuslikkust, soetanud masinaid ja seadmeid, ehitanud tootmishooneid, arendanud taristut ning investeerinud toodete töötlemisse ja turustamisse. Tänu toetustele on maapiirkonnas loodud uusi töökohti ja korraldatud kogukondlikke tegevusi, rajatud mänguväljakuid, spordirajatisi, väikekohvikuid ja arendatud väiketööstusi.

Toetused aitavad investeerida tootmisse, luua töökohti ja mitmekesistada maaelu

GERLI RAMLER

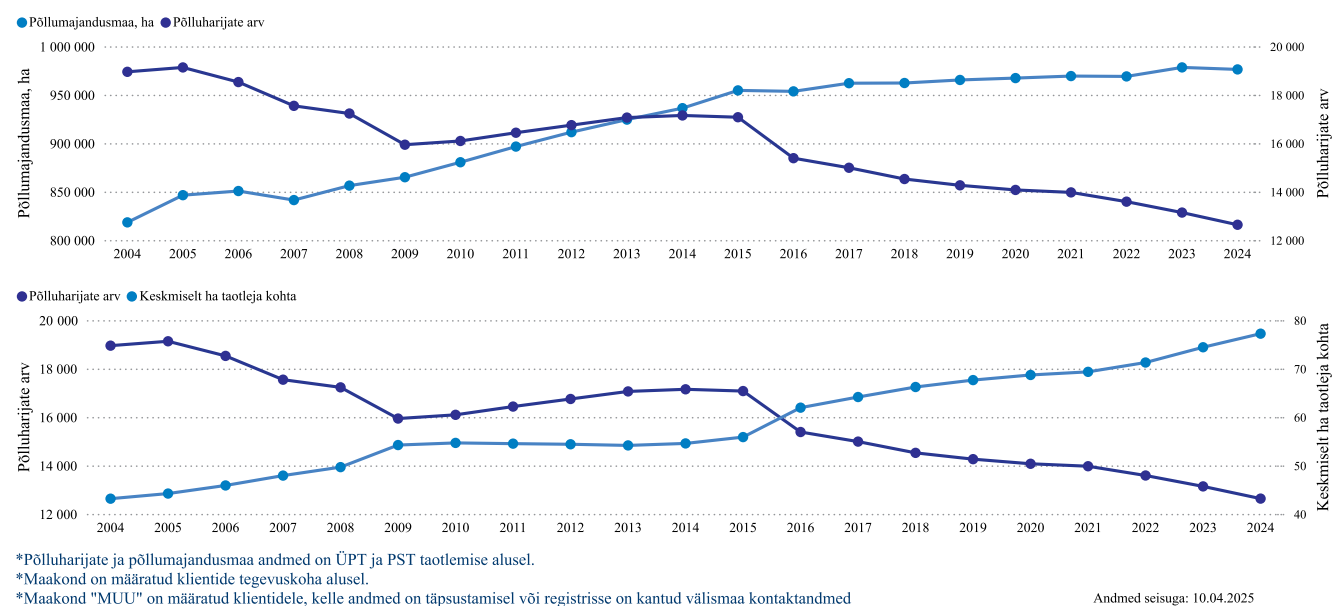
Tänaseks on PRIA maksnud Eesti maaelu toetamiseks välja ligi 5,8 miljardit eurot. 2024. aastal esitati üle 57 000 taotluse, välja maksti 334,5 miljonit eurot enam kui 20 000 kliendile. Tavapäraselt oli populaarseim pindala- ja maaelu arengu loomapõhiste toetuste voor, kus taotlejaid oli kokku ligi 13 000 ja vastu võeti üle 42 000 taotluse. Investeeringutoetuste osas olid kõige menukamad endiselt Leaderi programmi toetused, samuti põllumajandusliku tegevusega alustava noore ettevõtja toetus, investeeringutoetus vedelkütuse varustuskindluse tagamiseks ja haridusasutustes mahepõllumajandusliku toidu ning mahepõllumajanduslikke koostisosi sisaldava toidu pakumise toetus.

«Eelmisel aastal oli oluline

teema e-PRIA põldude haldamise teenuses avanenud e-põlluraamatu kasutamise võimalus, mis võeti hästi vastu. Tänu asjalikule tagasisidele oleme juba mitmeid funktsionaalsusi täiustanud,» ütleb PRIA toetuste teenuse arendamise büroo juhataja Gerli Toom. Näiteks liidestatakse e-põlluraamat mitme suurema kommertstarkvaralise põlluraamatuga, et andmevahetus toimiks tõhusamalt. Praegu on e-põlluraamatus vähemalt ühe tegevuse sisestanud üle 1400 kliendi kokku ligi 194 000-hektarilisele põllupinnale ning kasutajate arv suureneb iga päev.

E-põlluraamatus saab kasutada soovitusteenuseid, mis aitavad teha keskkonnateadlikke otsuseid ja muu hulgas optimeerida väetiste kasutamist. Kasutajal on võimalus oma põldude juures vaadata METK-i laboris analüüsitud mullaproovide tulemusi,

Põllumajandusmaa (ha) ja põlluharijate arv

arvutada lämmastiku, fosfori ja kaaliumi bilanssi, väetuse- ja lupjammissoovitusi ning huumusbilanssi.

Teabeteenustest on näiteks piimaveiste pidajatel e-PRIA-s

kasutada karjatervise teenust, mis võimaldab tegevuskohapõhiselt analüüsida karja heaolu. Teenus annab muuhulgas ülevaate seemendusindeksi ja piima koostise kohta ning seal

saab võrrelda oma karja andmeid teiste karjade keskmiste ja soovituslike referentsväärtustega. Teenust saavad kasutada kõik, kelle loomad on põllumajandusloomade registris.

Uus aasta algas suurte muutustega

«Et meie tööprotsessid toimuksid tõhusamalt, tegime põhjaliku struktuuri ja töökorralduse muudatuse,» ütleb Toom. «Sel-

MAPRI
ehitus

MÜÜGIJUHT
Margus Väarsi
margus@mapri.eu
+372 5566 3320

PROJEKTEERIMINE JA EHTITUS

www.mapri.eu

Tänavu peaks täituma PRIA 25-aastase ajaloo jooksul välja makstud toetuste kogusummana kuue miljardi euro piir.

FOTO: PRIA

lest aastast on PRIA-s eraldi meeskond, kelle ülesanne on klientide kasutajakogemuse parendamise ning mugavusküsimuste eest seismine. Eelmisel aastal alustasime kirjade lihtsustamist, et need ei tekitaks kliendis esimese emotsioonina hirmuvärinaid. Keskendume tagasisidesüsteemi loomisele

ja klientide segmenteerimisele, et teenused oleksid võimalikult mugavad. Näiteks on nüüd pindala- ja maaelu arengu loomapõhiste toetuste taotlust võimalik alustada eeltäidetud vormilt, mis võtab arvesse eelmise aasta taotluse andmed ning registriandmete hetke seisuga.

Tänavu peaks täituma PRIA 25-aastase ajaloo jooksul välja makstud toetuste kogusummana kuue miljardi euro piir. «Kuna lõpeb eelmise programmiperioodi toetusraha kasutamine, aga samal ajal on üha aktiivsemalt avanemas kestva programmiperioodi toetusmeetmeid, võiks aasta kuju-

neda rekordiliseks. See tähendab, et põllumajandussektoril on paremad võimalused ka riigi toidujulgeoleku tagamiseks,» sõnab Toom. Ta lisab, et maaelu arengukava 2014–2020 perioodi toetuste eelarvevahendeid saab kasutada 31. detsembrini 2025, millele eelnevalt tuleb menet-

leda kuludokumendid ja teha kontrollid. Nimetatud kuupäevast hiljem väljatakse teha ei ole võimalik ja planeeritud investeeringud peavad olema ellu viidud tähtajaks – pikendust ei saa.

Keskmine pindala taotleja kohta suureneb

Pindalapõhiste toetuste taotlemisel on Toomi sõnul taotlejate arv aastate jooksul vähenenud, samas kui keskmine pindala taotleja kohta on suurenenud. Kui 2015. aastal oli toetuse taotlejaid üle 17 000 ning keskmine pindala taotleja kohta 55,9 hektarit, siis 2024. aastaks oli taotlejate arv langenud alla 13 000, samas kui keskmine pindala oli tõusnud 77,3 hektarini. See viitab tootmise koondumisele suuremate tootjate kätte.

«Märkimisväärselt on kasvanud keskkonnasõbraliku majandamise toetuse taotlemine – mõne aasta jooksul 1400 pealt 2200-ni. Mahetootuse taotluste arv on samal ajal püsinud stabiilsena, aga loomade heaolu toetuse taotlemine on viimasel kahel aastal olnud tagasihoidlik, sest 2023. aastast ei saa enam lamba- ja kitsekasvatajad seda toetust taotleda,» loetleb ta.

Sel kevadel avaneb muu hulgas veel selleaastane pindala- ja maaelu arengu loomapõhiste toetuste vastuvõtt, erakorraline toetus põllumajandustootjale loodusõnnetusest põhjustatud kahju hüvitamiseks ning põllumajandusettevõtja investeeringutoetus energia varustuskindluse tagamiseks. Lisaks on avanemas mitmed Euroopa Liidu ühise põllumajanduspoliitika Eesti strateegiakava

2023–2027 taotlusvoorud, näiteks toiduainetööstuse investeeringutoetus, põllumajandusliku tegevusega alustava noore ettevõtja toetus, põllumajandusettevõtja keskkonna- ja kliimapolitiika eesmärkide saavutamise investeeringutoetus ja väikeste põllumajandusettevõtete arendamise toetus. Jätkub taotlusvoor maapiirkonna ettevõtjate konkurentsivõime suurendamise investeeringutoetuse taotluste esitamiseks ja Leaderi programmi taotluste vastuvõtt. Kalandus- ja vesiviljelussektori ettevõtjatele on 2025. aastal planeeritud avada ligi 20 toetusmeedet.

Kahe aasta eest arendas PRIA pinnaseire teostamiseks mobiiliäpi Iva, mille Eesti põllumajandustootjad väga hästi vastu võtsid. Rakendus uueneb pidevalt: näiteks on nüüd taotlejal võimalik fotosid teha ka enne fotoülesande saamist. Plaanis on hakata asukohamärgisega fotosid kasutama lisaks pindalatoetustele ka investeeringutoetuste puhul. Iva hakkab lähiajal kasutama ka põllumajandus- ja toiduamet, kes hakkab selle kaudu tegema mahepõllumajandusliku taimekasvatuse toetuse kontrolli.

PRIA osaleb aktiivselt ka riigiportaali eesti.ee arendustest, olles juba liidestunud ettevõtte finantseerimise teenuse ja keskse volituste haldamise infosüsteemiga Pääsuke. Kavas on liidestuda ka tegevuslubade ja majandustegevusteade ning tähtajaliste kohustuste teenustega. Samuti jõuavad aasta lõpus eesti.ee-sse PRIA registrites olevad ettevõtte põllumajandusmaade ja loomade andmed.

SISUTURUNDUS

EKSPERT SOOVITAB. Eesti finantssektor muutub pidevalt. Meil on palju liisinguteenust pakkuvaid finantsasutusi, seetõttu tasub uuele investeeringule mõeldes küsida pakkumist ka Nord Varaliisingust. Tulemused võivad olla meeldivalt üllatavad. Nord Varaliisingu juhatuse liige **Risto Tõnupärt** räägib, miks eelistavad ärikliendid koostööd just Nord Varaliisinguga.

Liisingupakkumist tasub kindlasti küsida mujaltki, kui ainult kodupangast

Personaalne haldur

Suured pangad liiguvad üha enam digitaliseerimise ja automatiseerimise suunas, mille tulemusel on pankades kaotatud eraldi liisinguosakonnad ja personaalsed haldurid. Nii ei saa enam kahjuks pankadest kiiret vastust ja personaalset lähene-

mist. Üsna tavapärane on põllupidajate ja loomakasvatajate tagasiside, et pankade kodulehtede taotlusvormid on pikad ja keeruka sõnastusega ning täpsustuste saamiseks tuleb tihtipeale kaua infotelefoni muusikat kuulata. Kuna tulu toob põllul, mitte arvuti taga veedetud aeg, siis prioriteet on uus masin kiirelt kasutusse võtta ja minimaalselt aega kulutada liisingu taotlemisele.

Nord Varaliisingus lähene- me igale kliendile isiklikumalt, see tähendab, et igale päringule vastab personaalne haldur, kes tegeleb ettevõtte liisingupäringuga algusest lõpuni. Vajadusel korraldame kohtumise, et ettevõtte arenguplaanid koos kohapeal läbi arutada. Samuti

on kliendil võimalus helistada haldurile ja saada kiirelt operatiivset infot.

Finantskirjaoskus

Nord Varaliising on teinud 17 aastat koostööd erinevate pankadega, millest tulenevalt on meil põhjalikud teadmised sellest, millistele tingimustele peab ärikliendi liisingutaotlus vastama.

Tihti ei tegele ettevõtted iga päev finantsaruandlusega ning paljudel puudub ka finantsjuht, kes aitaks andmed nõuetele vastavalt kokku panna. Siin saavad Nord Varaliisingu eksperdid abiks olla. Meie analüütik teeb esmase analüüsi kogu taotlusele ja kontrollib andmete vastavuse finantseerimise nõuetele. Eesmärk on saavutada ettevõtte majandustegevust kajastav korrektne finantsseis, mis vastaks tegelikkusele ja annaks objektiivse ülevaate nii krediidiaandjale kui ettevõttele endale.

Tänu eelanalüüsile ja avatud arutelule jõuavad krediidikomitees otsustamisele kvaliteetsed taotlused. Nii suudame pakkuda

Risto Tõnupärt, Maamess 2024.

mitu korda kiiremat taotluste menetlemist, kui kliendid praegu kodupankadest saavad.

Mis puutub konkreetsetesse liisingutingimustesse, on Nord Varaliisingu eesmärk leida igale kliendile just talle sobiv lahendus. Nord Varaliisingu teenuseid

kasutavad nii suured tootmisettevõtted kui ka vähe tegutsenud ettevõtted, kelle taust ja vajadused on erinevad, nagu ka neile sobivad tingimused. Nii leiab orienteeruvalt kaheksa klienti kümnest meie juurest sobiva lahenduse ja julgeksin isegi väi-

ta, et kui meilt abi ei saa, ei saa seda ka mujalt!

Liisingusse saab võtta ka kasutatud tehnikat

Liisinguks sobivad kõik teisaldatavad varad, mis toetavad ettevõtte äritegevust, varieerudes tavapärasest põllumajandustehnikast kuni eriseadmeteni. Üha rohkem võetakse uute seadmete kõrval liisingusse ka vanemaid masinaid, mille jaoks samuti ole- mas terviklahendus koos kindlustusega.

Suurpangad ei taha toetada vanemate varade ostu, kuna on risk, et kliendid ei saa neid kindlustada. Nord Varaliisingul on kindlustustega koostöölepingud terviklahenduse pakkumiseks ja kindlustada saab kuni 20-aastast vara.

Kui uute seadmete liisingu intressimarginaalid algavad paarist protsendist, siis kasutatud varadel võib see olla olenevalt vanusest ja ostuhinnast kõrgem. Igal juhul oleme oma pakumustega konkurentsisis ja suudame tihti klienti üllatada lisaks kodupangast väiksemale intres-

simarginaalile ka paindlikumate tingimustega: väiksem sisse- makse, pikem periood, sesoon- ne graafik või muu kliendi äri- mudelist tulenev oluline erisoo-

2007. aastal asutatud Nord Varaliisingu eesmärk on toetada ettevõtete arengut läbi personaalse nõustamise ja investeeringute kaasamise. Nord Varaliising pakub äriklientidele kõiki vajalikke liisingutooteid, nagu kasutusrent, kapitalirent ja renditeenus.

Kõige populaarsem toode on täisteenusliising, mis sisaldab kindlustust, vajadusel ka hool- dust, transporti, paigaldust ning teisi lisateenuseid. Tervikliku lii- singlahenduse kasutamisel saa- vad ettevõtted suunata vabaks jäävad vahendid otsesesse äri- tegevusse, et seeläbi paremini konkurentsisis püsida ja efektiiv- sem olla!

VAATA LISAKS:

www.varaliising.ee

METSANDUSUUDISED

Metsaühistu kutsab üles tegema üraskiseiret ja -törjet

Põhjus, miks viimastel aastatel on nii Eesti metsades kui ka linnades märgata järjest rohkem kuivanud kuuski, on kuuse-kooreüraskid, kelle arvukus kasvas Eestis plahvatuslikult 2020. aastal. Paraku see jätkub ning kuivad suved ja soojad talved muudavad üraskite leviku veelgi kiiremaks.

Kevadadel hakkavad üraskid aktiivselt levima, kui temperatuur ulatub 15–20 kraadini ja pinnas on soojenenud vähemalt kümne kraadini. Seega

just nüüd peaksid kõik metsaomanikud tegema metsas seire ja tuvastama võimalikud kolded. Üraskite peamised sihtmärgid on tormi- ja ulukikahjustustega puud ning metsa jäetud värsked raiejäätmel, mis annavad soodsa kasvulava. Kindlasti tasub silm peal hoida naabri metsalgi, sest kui naaber üraskitega ei võitle, ei ole ka sinu mets kaitstud.

Kuidas üraski kahjustatud puid ära tunda? Kui puu ei ole väliselt veel pruunistuma hakanud, tasub tähelepanu pöörata puukoorele – kooruv puukoor on üks ohumärk.

Üraskikahjustuste ennetamiseks kasuta-

takse püünispuid ja feromoonpüüniseid, aga kõige kindlam on võtta ühendust metsaühistu spetsialistidega ning lasta metsa tervis üle vaadata ja nende käest vajalikud tõrjevahendid soetada. Metsaühistu aitab korraldada ka vajaliku raie ja puidu müügi, et kahjustatud puud leiaksid maksimaalselt kasutust.

Sügisest saab Eesti maaülikoolis õppida puidu väärindamist uuel õppekaval

Selle aasta sügisel alustav magistriõppekava «Puidu väärindamine» annab põhjalikud teadmised puidu varumisest, mehaanilisest ja keemilisest töötlemisest ning protsesside juhtimisest. Metsanduse ja inseneria instituudi direktori Marek Metslaidi sõnul on puit tähtsaim taastuv loodusressurss, mille tõhus kasutamine eeldab ajakohaste metsakasutustehnoloogiate, puidu omaduste ja töötlemise, samuti puidu-energeetika ja -kaubanduse tundmist. Erilise tähelepanu all on õppekavas kiiresti arenev valdkond – puidu keemiline väärindamine.

Õppekava pakub paindlikku sessioonõppe formaati, kus kontaktõpe toimub iga kolme nädala järel, võimaldades magistriõpinguid ühildada töö- ja pereeluga. Õppima oodatakse nii metsanduse taustaga spetsialiste kui ka neid, kes soovivad teha karjääripöoret. Lisaks on võimalik valida magistriõppes metsamajanduse ja metsaökoloogia õppekava, mis ühendab teadmised metsast kui ökosüsteemist ja metsandusest kui majandusharust.

Neile, kellel on kõrgharidus veel omandamata, pakutakse bakalaureuseõppes metsanduse eriala, kus saab baasteadmised metsade mõõtmisest, kasvatamisest, kasutamisest, kaitsest ning puidu väärindamisest. Rakenduskõrghariduse tasemel saab õppida puidutöötlemise tehnoloogia erialal, kus omandatakse praktilised oskused meie kõige väärtuslikuma looduse vara efektiivselt kasutamiseks ja töötlemiseks.

Rohkem toetust metsa elurikkuse hoidmiseks

Looduskaitsepiirangud aitavad kaitsta ja säilitada ohustatud liike ja elupaiku. Piirangutega hoitakse tasakaalu looduse ja inimtegevuse vahel. Erametsade looduskaitsepiirangute toetust suunatakse maale, kus keskkonnakaitse

eesmärgil on omanik pidanud raieist kas osaliselt või täielikult loobuma.

Sel aastal suurenes looduskaitsepiirangute toetus sihtkaitsevööndis ja metsaelupaikades. Sihtkaitsevööndis ja metsaelupaigas asuval metsamaal tõusis toetus 134 eurolt 160 eurole hektari kohta. Piiranguvööndi hüvitise suurus on jätkuvalt 60 eurot hektari kohta. Seoses toetuse suurenemisega suurenes ka Natura 2000 erametsades elurikkuse soodustamise toetuse eelarve 6,2 miljoni eurolt 7,2 miljoni euroni.

Tulevikus on plaanis ka toetuse süsteemi ümber hinnata. Life IP projekti «Loodusriikas Eesti» raames telliti maaülikoolilt metoodika, kuidas piirangute tõttu saamata jäävat tulu arvutada. Töö tulemusel töötatakse välja uus toetuse süsteem, mis võimaldab edaspidi maksta metsaomanikele õiglasemat hüvitist.

Looduskaitsepiirangute toetusi saab taotleda 4.–30. aprillini e-PRIA portaalis. Täpsemat infot leiab Erametsa portaalist (eramets.ee).

Allikas: Keskkonnainvesteeringute keskus

Vääriselupaikade kaitselepingu sõlmimine: samm looduse hoidmiseks

Vääriselupaik on ala, kus elavad kitsalt kohastunud, ohustatud või haruldased liigid. Sageli on vääriselupaik suure ökoloogilise väärtusega metsatükk, mida iseloomustavad looduslikud metsakooslused vanade puude ja mitmekesise

Üraski kahjustatud puu

FOTO: METSAÜHISTU

Vääriselupaik

FOTO: KESKKONNAINVESTEERINGUTE KESKUS

TRAKTORIRASKUSTE

MÜÜK JA VALMISTAMINE

www.traktoriraskused.eu

info@traktoriraskused.ee • tel 5648 5989

www.Traktoriraskused.eu • www.facebook.com/TractorWeights/

Vana Natura mets

FOTO: KESKKONNAINVESTEERINGUTE KESKUS

maastikuga. Selliste alade kaitsmine on oluline, sest need pakuvad elupaiku liikidele, mis vajavad erilisi tingimusi kasvamiseks.

Vääriselupaikade kaitsmiseks saavad metsaomanikud sõlmida riigiga lepingu. Lepingu sõlmimine on vabatahtlik ja sellega hüvitatakse metsakasutuse kitsendustega põhjustatud kahjud ja kulud. Lepinguga kinnitab metsaomanik, et vääriselupaigas ei tehta metsaraiet ja metsast ei eemaldata lamapuitu. Keelatud on metsa kuivendamine, metsateede ehitus ja metsa uuendamine. Samuti ei tohi alal telkida ega lõket teha.

Vääriselupaikade kaitselepinguid sõlmib KIK aasta ringi ja hüvitist saab metsaomanik igaaastaste võrdsete maksetena. Tingimustega saab tutvuda veebilehel www.eramets.ee.

Erametsaliit otsib parima metsamajandaja kandidaate

Juba 32. aastat toimuv metsamajandajate konkurss ootab osalejaid. Parim metsamajandaja selgub augustis Viljandis toimuval kogu pere metsapäeval.

Metsamajandajate konkurss on Eesti ainuke metsaomanikele suunatud konkurss, kus aastakümnete jooksul on oma tegevusi tutvustanud mitusada metsaomanikku. Konkursi eesmärk on tutvustada laiemale avalikkusele metsandust ning selle eriilmelisust erinevate metsaomanike kaudu. Kandideerides pole määrav metsa majandamise vorm ega omandi suurus – tähtis on, et omanik majandaks oma metsa jätkusuutlikult ja hoolsalt.

Enda või mõne teise tegusa metsaomaniku kandidatuuri saab üles seada hiljemalt 20. maiks, täites osalemisankeedi erametsaliidu kodulehel. Kõiki kandidaate külastab suve jooksul metsandus-ekspertidest koosnev žürii. Traditsiooniliselt kuulutatakse võitja välja augustis toimuval kogu pere metsapäeval. Tänavu võõrustab metsapäeva mulluse võitja Meelis Reinarti kodumaakonna keskus Viljandis. Konkursi korraldamist toetab keskkonnainvesteeringute keskus.

METSAKAUPMEES

TASUTA
TRANSPORT
ÜLE EESTI!

Elektriroller Citis Max 3-RATTALINE

Tegemist on uue mudeliga, mis on töökindel ja sobib ka eakale inimesele. Uuenduslik disain, väga hea kaalujaotus ja mugavad sõiduomadused. Lisaks tagurpidikäik, reguleeritav lai iste, käetoed ja palju muud. Sõidukiga võib sõita kõnniteedel ja saab liigelda ka talvistes oludes. Kingituseks kaasa istme külge paigaldatav suur korv.

Soodushind **1990 €**
Tavahind 2399 €

Elektriroller RX-VF1 4-RATTALINE

RX-VF1 on pika sõiduulatusega ja taskukohane 4-rattaline roller, mis suudab saavutada kiirust kuni 25 km/h. Kingituseks kaasa istme külge paigaldatav suur korv. Võimalik liigelda ka talvistes oludes!

Soodushind **2299 €**
Tavahind 2699 €

TASUTA
TRANSPORT
ÜLE EESTI!

Elektrijalgratas Hecht Betis

Vaikne, stiilne ja keskkonnasõbralik liiklusvahend, mis on varustatud 800 W harjadeta elektrimootoriga. Selle elektrijalgratta sõiduulatus on kuni 40 km, kuid sõiduulatus saab suurendada pedaalides, nagu jalgrattaga sõites.

Soodushind **1349 €**
Tavahind 1649 €

Elektriroller Hecht Cocis Mini

Kompaktne Cocis Mini elektrirooller, mida on lihtne juhtida. Sobib ideaalselt nii linnaliiklusesse kui ka linnast väljas lühemate vahemaade läbimiseks. Varustatud 1000 W elektrimootoriga. Elektrimootor on vaikne, ei tekita heitmeid ja sellel on hea pöördemoment isegi madalal kiirusel. LED-tuled, digitaalne näidik, amordid ja palju muud.

Soodushind **999 €**
Tavahind 1149 €

TASUTA
TRANSPORT
ÜLE EESTI!

Neid tooteid ja meie muud mototehnikat saab näha ja proovida selle aasta Maamessil. Asume messikeskuse välialal asukohas VP-554.

Metsakaupmees OÜ Võru 94, Tartu
E-R 9.00–17.30 | Tel 734 3861 | info@metsakaupmees.ee | www.metsakaupmees.ee

AUTRA

PUIDU- JA MATERJALIKÄITLUSSEADMED

PURUSTID
JA SÕELAD

 KOMPTECH
MATERJALI- JA JÄÄTMEKÄITLUSE TEHNIKA

METSATEHNIKA

MATERJALI- JA
JÄÄTMEKÄITLUS

PUIDUTÖÖTLUS

info@autra.ee
+372 675 5440
www.autra.ee

Kevad on põllumehe jaoks kibekiire aeg, sest just siis pannakse alus tulevasele saagile. Uurisime, kuidas taliviljad ja põllud talve üle elasid, milliste kevadiste töödega on algust tehtud ning mida on sel aastal plaanis külvata.

Põllumees ootab tänavu head saaki, aga väljakutseid valdkonnas jagub

KAREN SCHMIDT

Maag Agro AS-i juhatuse liige ja algtootmise direktor **Priit Dreimann** tõdeb, et kevad tuli sel aastal varakult ja ilmad on põllumehe soosinud, samas tuleb alati arvestada, et varakevadine ilm on heitlik ja olud võivad kiiresti muutuda. Kevadtöödest on Maag Agro alustanud sõnnikulaotusega ning põldudele mindi kohe, kui need kandma hakkasid ja seadusest tulenevad piirnormid lubasid. Suvised talviljade külv peaks viljakasvatatajatel lõpetatud saama maikuus, aga kuidas nende kasv kulgeb, Dreimann ennustada ei julge.

«Sel aastal oleme saagi osas ettevaatlikult optimistlikud,» nendib ta ning selgitab, et tänu keskmisest leebemale talvele talvitusid taliviljad hästi ning soodne ilm lõi head eeldused kevadtöödega õigel ajal alustada. «Kui ilm püsib hea ning õigel ajal on piisavalt vihma ja päikest, võib saak tulla korralik, kuigi see, mida ja kui palju põllumeestel õnnestub reaalsetl salve saada, selgub alles saagikoristuse ajal.»

Tartu Agro AS-i juhataja **Andres Härm** nõustub, et võrreldes aastate keskmisega saabus kevad tänavu vara. «Tavapärane kevadine suurvesi jäi seekord juba veebruarikuusse ning tänu sellele kuivasid põllud varem kui tavaliselt.» Tartu Agro alustas märtsi lõpus taimede väetamist ja rohumaadele digestaadi laotamist. Peatselt tehakse ots lahti

mullaharimisega ja külviplaneeritakse algust teha nädal pärast esimest mullaharimist.

Tänavust talve peab Härm põllukultuuridele soodsaks. «Üksikuid veekahjustusi piirkonniti küll oli, kuid suuremat pilti need õnneks ei mõjutanud.» Kevadkülvi on Tartu Agrol plaanis külvata uusi rohumaid nii puhaskülvis kui ka teraviljade allakülvidena. Teraviljadest lähevad maha suvinisu ja oder ning silokultuuridest mais. Samuti plaanitakse katsetada tõlvikusilo tootmist, mis tagab energiarikama söödabaasi.

Heitlik kevad võib saaki karpida

Baltic Agro AS-i agronoomnõustaja **Helina Märtni** sõnul alustasid mõned Eesti põllumehed läga ja mineraalväetise laotamisega kohe, kui seadus loa andis ehk 21. märtsil. Viimast tehti Märtni sõnul siiski vähe, sest muld oli veel võrdlemisi toores ja mullatempera-

Kevad tuli sel aastal vara ja ilmad on põllumehe soosinud.

FOTOD: SHUTTERSTOCK

«Põllukultuuride seisukohast oli tänavune talv soodne.»

Andres Härm, Tartu Agro AS-i juhataja

tuur ühe-kahe kraadi ringis. Kui võrrelda praegust pilti eelmise aastaga, kui talv talvilju päris korralikult kahjustas, siis tänavu on suure saagi eeldused

võrdlemisi head. «Kui päevane soe taimed varakult üles äratub, siis kevadine öökülm võib saagipotentsiaali tugevasti karpida.»

www.takertrailers.ee

Kert +372 552 2755 Maksim +372 5810 4604

**KOBZARENKO
PÖLLUMAJANDUSHAAGISED**

STRONGA HAAGISED

TSISTERNHAAGISED MEPROZET/AGROMAX

SKAVSKA HALLID

CYNKOMET HAAGISED JA LAOTURID

**TERAVILJA
KÄITLUSSEADMED**

LORRIES HAAGISED

**MAAMESS
24.-26. APRILL
TARTU MESSIKESKUS
TUNNUSTATUIM
MAATEEMALINE MESS BALTIMADES**

KOHTUME MAAMESSI STENDIL VP-5

JFC TANKURID

Kevad on Märtni sõnul kaasa toonud ka muresid. «27. märtsist läksid ilmad nii soojaks, et mullatemperatuur tõusis kohati seitsme plusskraadini, mis tõi talirapsi põldudel liikvele varre-peitkärtsakad,» räägib ta. Tema mäletamist mööda pole neid kahjureid meie põldudel nõnda vara esinenud.

«Varakult saabunud kevad on kaasa toonud ka muresid.»

Helina Märtn, Baltic Agro AS-i agronoom-nõustaja

Paludes Märtnil nimetada kultuure, mida on põllumeestel tänavu plaanis külvata, nendib ta, et suviljades on kaera, liblikõieliste, suvirapsi, vahetultuure ja maisi pinnad olnud viimastel aastatel kasvavas trendis, aga selle hüppe tingis asjaolu, et möödunud talv võttis ära suure osa talviljast ning pinnad asendati nimetatud kultuuridega. Suviotra ja eelkõige varast otra külvatakse ilmselt vähem.

«Viimastel aastatel pole odra kasvatamine kasumlik olnud; saagikuse on alla toonud põud ja kuum ilm, lisaks tekitab eelmisel aastal suurt kahju Mannerheimi rohuhipik,» selgitab ta. Seevastu suvirapsi viimase paari aasta saagiga võib rahul olla. Rohumaadel on hakatud rohkem külvama lutserni – põuasel suvel on see tänu sügavale

ulatuva juurestikuga see, mis karja nälga ei jäta, samuti on hästi õnnestunud maisi kasvatamine.

Riskide maandamine

Spetsialistid tõdevad, et muutunud ilmadega kohanemine on põllumeeste jaoks suur katsumus. «Sügisel on meil aina pikemad ja soojemad, talved ilma lumeta ja suved üha kuumemad,» räägib Märtn ning nendib, et ilmastikust tulenevaid riske on kindlasti võimalik maandada ja sellega peavad tegelema nii sordiaretajad, taimekaitsevahendite tootjad kui ka põllumees ise. Näiteks ei piisa Baltic Agro agronoomi sõnul sordiaretuses enam väga heast talvekindlusest, vaid sort peab olema ka põuakindel.

Härmi arvates ei ole ilmastikust tulenevate riskide maandamiseks olemas üht kindlat lahendust ning oluline on teadestepõhine ja mitmetahuline lähenemine. «Riskide leevendamiseks kasutame maaparandust, teadlikku sordivalikut, sobiva agrotehnika rakendamist, mullastiku tundmist ning läbimõeldud külvikorda,» räägib ta ning toonitab, et lisaks on oluline põllumaid kogu aktiivse kasvuperioodi jooksul seirata.

Uute tehnoloogiatena on Tartu Agro igapäevatootmise jõudmas täppispõllumajanduse lahendused – näiteks taimede toitumisseisundi hindamine leheanalüüsi abil või taimede tervisliku seisundi

Tänu keskmisest leebemale talvele talvitusid talviljad hästi.

hindamine lehe visuaalse diagnostika kaudu. Samuti on peatselt plaanis kasutusele võtta vajaduspõhine täppisvõetamine, mille aluseks on satelliitseire andmed.

Baltic Agro on viimastel aastatel katsetanud biostimulaatoreid ja kohalike katsete alusel on olemas mõned toimivad lahendused, kuidas valmistada taimi ette eesolevaks stressiperioodiks, näiteks öökülmadeks, ning kuidas aidata taimi, kui nad juba silmanähtavalt on stressis. Taimede stressi võivad Märtni sõnul põhjustada keva-

dine öökülm, jahe muld ning piiratud toitainete kättesaadavus mullast, sademete puudus, kõrge temperatuur, kahjurite rünnak, taimekaitsetööd enne öökülma või just kõrgete päevaste temperatuuridega. Ka põllumeestelt nõuab muutunud ilmastikuga kohanemine enamasti.

«Põllumehed peavad olema paindlikud ja kasvatuskeeme hooaja jooksul korduvalt muutma, näiteks lükkama edasi või ära jätma põuastressis taimede pritsimise, vähendama väetise koguseid või lisama stressi alandavaid

biostimulaatoreid,» tõdeb Märtn.

Uus ja huvitav teema riskide maandamise kontekstis on veel **sordisegud**. «Kõige lihtsamalt öeldes tähendab see, et kokku segatakse näiteks väga suure saagikusega ja väga hea kvaliteediga sort ning see segu külvatakse põllule korraga,» räägib Märtn. Segude eesmärk on hajutada riske ja saavutada läbi aastate stabiilne saagikus, teinida suuremat tulu ning mõningast kokkuhoidu taimekaitsevahenditelt.

Dreimann peab lisaks ilmastiku ettearvatusele

põllumeeste üheks suurimaks probleemiks viljakasvatuse sisend- ja müügihindu, mis loodetavasti jäävad stabiilseks. Lisaks valmistab põllumeestele muret Euroopa Liidu rohepoliitika ja selle mõju põllumajandustootmisele. «Üha rohkem tuleb arvestada keskkonnanõuete ja toetuste tingimustega, mis nõuavad paindlikkust, kohandumist ja suuri investeeringuid,» selgitab ta ning tõdeb lõpetuseks, et Eesti põllumehed on kõigest hoolimata visad, kohanemisevõimelised ja vaatavad tulevikku optimistlikult.

TELESKOOPLAADURID MANITECH M5Tech

	Hind alates
MTech 2.0T E5 tõstevõime 1000 kg	17 990 € + km
MTech 3.0T tõstevõime 1200 kg	17 990 € + km
MTech 3.0T E5 tõstevõime 1200 kg	19 990 € + km
MTech 4,5T tõstevõime 1600 kg	21 990 € + km
MTech 4,5T E5 tõstevõime 1600 kg	25 990 € + km
MTech 5,5T tõstevõime 2500 kg	23 990 € + km
MTech 5,5T E5 tõstevõime 2500 kg	28 990 € + km

E5 – transpordiametis registreeritav
Lai valik lisavarustust ja seadmeid

Tutvu lähemalt
www.talutehnika.ee

OSTAME AASTARINGSELT VIRNASTATUD VÕSA ÜLE EESTI!

**Usaldusväärne
teenus ja kiire
tasumine!**

- ✓ Kvaliteetsete ja sertifitseeritud Eestis toodetud kütuste ost, müük ja transport
- ✓ Võsamaterjali ost ja hakke tootmine
- ✓ Jäätmepuidu ost ja transport
- ✓ Premiumklassi- ning tööstuspelleti müük
- ✓ Põlevkiviõli müük ja transport

Lisainfo: ✉ vosa@thhake.ee

5300 7785